

dCIDOB 107.

Estats Units, entre el poder i la seducció.

Cronologia històrica.

Cronologia històrica

1497 John Cabot, comerciant i explorador italià, arriba a Terranova en missió encomanada pel rei d'Anglaterra.

1565 La ciutat de Sant Agustine, a l'actual Florida, és el primer assentament permanent espanyol i europeu a Amèrica del Nord. Els francesos s'estenen des del Quebec (1603), seguint el Mississipí, fins al golf de Mèxic (1682); els espanyols ho fan pel sud i centre del futur país. L'arribada de colonitzadors provoca el declivi dels nadius (inicialment eren dos milions de persones), particularment per l'expansió de malalties.

1607 Després de dos intents –1585 i 1587–, s'estableix el primer assentament permanent britànic: Jamestown, Virgínia.

1620 Els Pares Peregrins i els puritans anglesos, arribats amb el vaixell Mayflower, funden la colònia Plymouth. Els segueixen altres grups puritans i es constitueixen les 13 colònies, bressol dels Estats Units, entre l'Atlàntic i la serralada dels Apalatxes. També hi ha assentaments holandesos, alemanys i suecs, i grups dispersos d'italians, portuguesos i espanyols. A partir de 1680 la immigració escocesa i irlandesa esdevé la principal font d'immigració.

1643 Es constitueix la Confederació de Nova Anglaterra a partir de les colònies de la Badia de Massachusetts, Plymouth, Connecticut i New Haven.

Segles XVII i XVIII Centenars de milers d'africans són venuts com a esclaus per treballar a les plantacions estatunidenques de cotó, arròs i tabac, especialment a les colònies del Sud. Els primers esclaus són duts a Virgínia; el 1790 la colònia compta amb gairebé 700.000 esclaus.

La Lliga dels Iroquesos, constituïda el 1570 a partir de cinc tribus de nord-americans nadius del sud dels llacs Ontario i Erie, esdevé una potència al llarg dels segles XVII i XVIII; mantenen el comerç de pells amb els britànics i s'alien amb ells per lluitar contra els francesos entre 1754 i 1763.

1763 Les colònies britàniques arriben al milió i mig d'habitants, molt per sobre dels 65.000 de les colònies franceses i els 2.500 de les espanyoles per damunt de Río Grande. Després de la guerra dels Set Anys amb França, els britànics guanyen i controlen Canadà, la regió dels Grans Llacs i el territori a l'est del riu Mississipí. El Govern britànic intenta acotar les reclamacions dels colons sobre les terres de l'oest del riu. La nova política d'ingressos del Govern britànic (Llei del sucre, 1764; Llei de la moneda, 1764; Llei d'aquarterament, 1765; Llei del timbre, 1765; Lleis de Townshend, 1767) accentua la divisió entre la metròpoli i les colònies.

1773 Motí del te: davant l'atorgament, per part del Parlament britànic, del monopoli sobre l'exportació del te a l'East India Company, els colons comerciants fan front comú amb els independentistes contra els britànics. El Parlament britànic promulga un seguit de lleis coercitives, entre les quals el desplegament de tropes britàniques a Massachusetts (1774) i el tancament del port de Boston, que amenaça de ruïna la ciutat. La mesura catalitza la unió de les colònies contra la metròpoli. Al Primer Congrés Continental a Filadèlfia, s'elabora una resolució on es manifesta que no cal obeir aquestes lleis.

1775 Després d'un enfrontament entre britànics i colons a Lexington, es reuneix el Segon Congrés Continental, en què es vota per l'aixecament en armes i el reclutament de milícies. El coronel George Washington és designat com a comandant en cap de les forces dels Estats Units. L'aparició del fulletó *Common Sense* que confronta la submissió al rei britànic amb el dret a la llibertat, ajuda a cristal·litzar la idea de separació.

1776 El 4 de juliol, amb el suport del Congrés, Thomas Jefferson proclama la Declaració d'Independència. S'inicia una guerra amb Gran Bretanya que durarà fins al 1783, en la qual els estatunidencs reben ajudes de França –amb qui signen un Tractat d'Aliança–, en part per la intervenció de Benjamí Franklin, i en part pels desitjos de revenja dels francesos. Espanya i els Països Baixos també s'enfronten a Gran Bretanya.

1777 S'aproven els Articles de la Confederació i la Unió Perpètua, primer document de Govern dels Estats Units que configura, tot i que de forma informal, una unió entre les 13 colònies britàniques als Estats Units. La Confederació es constitueix després de la derrota dels britànics a la batalla de Yorktown, el 1781.

1783 Tractat de París. Els britànics accepten la independència de les colònies estatunidenques.

1787 Els Pares Fundadors redacten la Constitució dels Estats Units, que entra en vigor l'any següent, i que substitueix els Articles de la Confederació.

1789 George Washington és elegit primer president dels EUA.

1791 Entra en vigor la Carta de Drets, consistent en les deu primeres esmenes a la Constitució, que limiten el Govern federal i garanteixen els drets i les llibertats de les persones.

1803 Napoleó obliga Espanya a retornar el territori de Louisiana a França. Davant la imminència d'una nova guerra amb el Regne Unit, i per omplir les arques, Napoleó ven Louisiana als Estats Units per 15 milions de dòlars.

1808 S'aboleix el tràfic internacional d'esclaus, però l'esclavitud es manté a molts estats del sud i de l'oest.

1812-1815 Guerra entre els Estats Units i el Regne Unit, en part pels efectes de les restriccions britàniques al comerç estatunidenc durant les guerres napoleòniques. La guerra finalitza amb el Tractat de Gant (1814) i suposa el trencament definitiu dels Estats Units amb el Regne Unit.

1830 El Congrés aprova la Llei de Desallotjament dels Indígenes per dur les tribus a l'oest del Mississipí. Durant el segle XIX la resistència dels pobles indígenes es veu doblegada per la massiva immigració europea que s'estén cap a l'oest.

1836 Texas s'independitza de Mèxic després de la derrota del seu president, el general Antonio López de Santa Ana. El 1845, Texas s'incorpora a la Unió.

Dècada del 1840 L'escocesa Frances Wright, defensora dels drets de la dona, visita els Estats Units. Neix un moviment a favor dels drets de la dona, liderat per Elizabeth Cady Stanton.

1846-1848 Guerra amb Mèxic que finalitza amb el Tractat de Guadalupe Hidalgo pel qual Estats Units adquireix, grans territoris mexicans; entre aquests, els actuals estats de Califòrnia i Nou Mèxic, on s'havia instal·lat un allau de colonitzadors.

1848 El descobriment d'or a Califòrnia suposa la primera gran onada de població cap a l'oest. El moviment migratori es repeteix amb nous descobriments a Nevada i Colorado (1858), Montana i Wyoming (dècada de 1860), i Dakota (dècada de 1870).

1854 Els abolicionistes creen el Partit Republicà. Abraham Lincoln, el seu candidat, és elegit president el 1860. L'any següent, i de forma progressiva, onze estats proesclavistes del Sud se separen de la Unió i formen la Confederació d'Estats d'Amèrica, liderada per Jefferson Davis. S'inicia la Guerra Civil o de Secessió (1861-1865) entre aquests estats i els del nord. El 1863, Lincoln fa pública la Proclamació de l'Emancipació per la qual s'atorga la llibertat a tots els esclaus. Sis dies després de la derrota dels confederats, Lincoln mor assassinat. El Congrés ratifica la 13a esmena a la Constitució, per la qual s'aboleix l'esclavitud. La Llei de Reconstrucció de 1867 inicia el procés de reconstrucció del país, però en alguns estats del sud sorgeixen noves formes de discriminació racial.

1867 Estats Units compra Alaska a Rússia; el 1959 esdevé el 49è estat de la Unió.

1876 Els indis sioux derroten les tropes estatunidenques comandades pel coronel Custer a Little Bighorn, Montana. El 1890, els sioux són derrotats a Wounded Knee, Dakota del Sud. Diverses lleis intenten millorar (Llei Dawes, 1887) o protegir (Llei de Reorganització Indígena, 1934) la vida de les comunitats autòctones de les planures, sense èxit.

1890 Es funda la Unió Panamericana –en l'actualitat, Organització dels Estats Americans (OEA)– amb l'objectiu de buscar solucions pacífiques a les disputes i consolidar nexes econòmics al llarg del continent americà.

1898 Després dels enfrontaments amb Espanya, els Estats Units guanyen Puerto Rico, Guam, les Filipines i Cuba. El mateix any s'annexiona Hawaii; el 1959 esdevindrà el 50è estat de la Unió.

1900-1915 Més de 15 milions d'immigrants arriben als Estats Units, principalment per Ellis Island, el centre federal d'immigració del port de Nova York. La Primera Guerra Mundial, les lleis de restricció de la immigració (1921 i 1924) i l'impacte de la Gran Depressió redueixen dràsticament el flux immigratori.

1903 Amb la independència de Panamà, el nou país concedeix als Estats Units una franja de territori de 16 km d'ample per fer el canal. Finalitzat el 1914, el canal és administrat pels Estats Units fins a l'acabament de la concessió, el 1999.

1910 Diversos intel·lectuals funden l'Associació Nacional per al Progrés de la Gent de Color (NAACP).

1917 Després de diferents intents per mantenir-se al marge de la Primera Guerra Mundial com Estat neutral, Estats Units intervé en el conflicte en declarar la guerra a Alemanya, qui havia enfonsat diversos vaixells estatunidencs. L'octubre de 1918, 1,75 milions de soldats estatunidencs es troben desplegats per França.

1920 S'aprova la 18a esmena, que dóna lloc a la llei seca (1920-1933) que prohibeix la manufactura, la venda i el transport d'alcohol; i la 19a esmena, que atorga el dret de vot a les dones.

1924 El Congrés atorga als indígenes el dret a la ciutadania.

1929-1933. L'octubre de 1929, la caiguda de la borsa de Wall Street desencadena una recessió econòmica, la Gran Depressió, amb la pèrdua de 13 milions de treballs. L'agricultura, que s'havia vist afectada durant la dècada del 1920 per la política aranzelària i l'excés mundial de producció, es veu fortament perjudicada.

1933-1936 El president Franklin Delano Roosevelt llença un programa d'intervenció estatal, el New Deal, amb mesures sobre la banca i les finances, la desocupació, l'agricultura i la indústria. Entre les diverses lleis aprovades destaca la Llei de la Seguretat Social de 1935, per la que es crea un sistema de pagament administrat per l'Estat per als pobres, persones en atur i discapacitades.

1940 Més de 2,5 milions de persones han emigrat dels estats de les planures, afectats per la sequera, les tempestes de vent i pols i la ruïna de les granges. 200.000 van a Califòrnia.

1941 El 7 de desembre, l'atac japonès sobre la flota dels Estats Units a Pearl Harbour, Hawaii, provoca la mort de 2.388 soldats, mariners i civils, i acaba amb l'aïllacionisme i la neutralitat manifestada pels Estats Units davant la Segona Guerra Mundial. El dia següent, els Estats Units declara la guerra al Japó i tres dies després Alemanya i Itàlia declaren la guerra als Estats Units, que intervé fins aconseguir la desfeta alemanya. El 6 i el 9 d'agost de 1945, els Estats Units llancen dues bombes atòmiques sobre Hiroshima i Nagasaki, respectivament. El Japó es rendeix.

1945 Comença la Guerra Freda amb l'URSS, en què es manifesten novament les diferències entre ambdues nacions, aparcaades durant la Segona Guerra Mundial. Els Estats Units realitzen una política de contenció davant l'expansionisme soviètic.

1947 S'inicia la doctrina Truman, amb ajudes a les nacions que se senten amenaçades pel comunisme (inicialment Grècia i Turquia), i el Pla Marshall de reconstrucció de les economies europees (amb 13.000 milions de dòlars entre 1948 i 1951). El 1949, els Estats Units i 11 països més funden l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN).

1950-1953 L'exèrcit estatunidenc intervé a la guerra de Corea, contra les tropes xineses i nord-coreanes.

1950-1956 Període del macartisme o "caça de bruixes" iniciat pel senador Joseph McCarthy contra presumptes comunistes.

1960 John Fitzgerald Kennedy, del Partit Demòcrata, és elegit president. L'any següent, els exiliats cubans, organitzats i finançats per Washington, fracassen en l'intent d'envair Cuba, a la Bahía de Cochinos. El 1962, té lloc la crisi dels míssils cubans i els Estats Units obliguen l'URSS a treure les armes nuclears de Cuba. L'any següent, Kennedy és assassinat. Lyndon Johnson, nou president, aconsegueix diverses victòries legislatives a favor de l'educació i la sanitat i contra la pobresa i l'exclusió social.

Dècada del 1960 Diversos moviments de drets civils tenen el seu origen o el seu punt àlgid al llarg d'aquests anys: afroamericans (marxa de Washington amb 200.000 persones; la llei dels Drets Civils de 1964 acaba amb la discriminació legal per qüestions de raça, color, religió o nacionalitat; Martin Luther King és assassinat el 1968); *latinos* (creació de sindicats de treballadors agrícoles); dones (Betty Friedan i 27 professionals més funden l'Organització Nacional de la Dona (NOW), el 1966); fundació del Moviment Indígena Estatunidenc (AIM), el 1968. Altres formes de descontentament (contracultura) culminen en el festival de Woodstock, el 1969; el sorgiment de la Nova Esquerra; així com moviments a favor del medi ambient (Rachel Carson publica *Primavera silenciosa* el 1962; se celebra per primer cop el Dia de la Terra, el 1970, el mateix any que l'Agència de Protecció Ambiental (APA) es constitueix com a organisme federal independent).

1964-1975 Els Estats Units intervenen a la guerra del Vietnam amb un total de 500.000 efectius. La guerra suposa la mort de 50.000 estatunidencs. Enmig de l'oposició pública per la guerra del Vietnam, el candidat republicà, Richard Nixon, és elegit president (1969). El 20 de juliol del mateix any, l'estatunidenc Neil Armstrong esdevé la primera persona en caminar damunt la lluna.

1972 Nixon realitza una visita històrica a la Xina. El president duu a terme una política de distensió amb l'URSS. El 1974, Nixon anuncia la seva renúncia per l'escàndol del Watergate, una xarxa d'espionatge polític, suborns i ús il·legal de fons. El substitueix Gerald Ford. El 1976, el demòcrata Jimmy Carter és elegit president.

1979 En protesta a la negativa del Govern dels Estats Units al lliurament de l'ex-xa de Pèrsia a l'Iran, un grup d'estudiants radicals envaeix l'ambaixada estatunidenc a Teheran i reté 66 ostatges. La crisi dura 444 dies, impacta negativament sobre la popularitat de Carter i domina la campanya presidencial de 1980. L'alliberament dels ostatges té lloc el primer dia de la presidència de Reagan.

1980 El republicà Ronald Reagan és elegit president. Adopta una política exterior anticomunista (finançament de la *contra* a Nicaragua amb els beneficis de la venda d'armes a l'Iran; invasió de l'illa caribenya de Granada, el 1983; desplegament de míssils nuclears a Europa) i una retallada d'impostos que porta el país a un important dèficit pressupostari.

1986 El transbordador espacial Challenger explota poc després d'enlairar-se.

1988 George H. W. Bush, vicepresident de Reagan, és elegit president.

1989 Tropes estatunidencs envaeixen Panamà, provoquen la renúncia del seu Govern i arresten el general Manuel Noriega, antic informant de la CIA, acusat de tràfic de drogues.

1991 L'exèrcit dels Estats Units intervé a la guerra contra l'Iraq per fer-lo fora de Kuwait, després de la invasió iraquiana l'estiu de 1990.

1992 El demòcrata Bill Clinton és elegit president. El Congrés aprova el Tractat de Lliure Comerç d'Amèrica del Nord (TLCAN), que ha de permetre la creació d'una àrea de lliure comerç entre els Estats Units, Canadà i Mèxic. El 1993, el pla nacional de salut, impulsat per Hillary Clinton, no arriba a ser votat al Congrés.

1993 Intervenció estatunidenca a Somàlia. El suport de la incipient organització terrorista Al Qaida explica el fracàs de la intervenció. Al llarg de la dècada tenen lloc atacs terroristes nacionals i internacionals sobre interessos estatunidencs: cotxe bomba al soterrani del World Trade Center (1993); explosió d'una bomba a Oklahoma, més de 160 morts (1995); explosió d'una bomba en habitatges militars a l'Àrabia Saudita (1996); explosió a les ambaixades a Tanzània i Kenya, més de 300 morts (1998); llanxa amb bombes sobre un destructor al Iemen (2000).

1994 Diverses investigacions sobre tractes financers dels Clinton, quan el president era governador d'Arkansas i sobre assetjament sexual, acaben arxivades. Les eleccions atorguen la majoria republicana al Senat i a la Cambra de Representants.

1998 El Congrés inicia les audiències per dur Clinton a judici per perjuri, en haver mentit en l'escàndol sobre les seves relacions sexuals amb una becària. Clinton és absolt.

1999 Els Estats Units intervenen activament en els bombardejos de l'OTAN sobre l'exèrcit serbi, a Kosovo.

2000 El republicà George W. Bush és elegit president en una polèmica elecció presidencial, per davant del demòcrata Al Gore.

2001 Incident diplomàtic entre els Estats Units i la Xina després que un avió de reconeixement estatunidenc es veu obligat a aterrar en territori xinès, i la posterior retenció de la seva tripulació per les autoritats xineses durant 11 dies.

L'11 de setembre, quatre avions de passatgers són segrestats. Dos s'estavellen contra el World Trade Center, a Nova York, un al Pentàgon, a Washington DC, i l'altre en un camp a Pennsilvània. Moren més de 3.000 persones. El 8 d'octubre, els Estats Units lideren una campanya massiva contra l'Afganistan i més tard envien tropes especials per ajudar les forces opositores al règim talibà i per trobar Osama bin Laden, sospitós d'haver dirigit els atacs de l'11 de setembre. El Senat aprova la llei patriòtica (Patriot Act), per la qual s'atorguen grans poders al Govern per detenir terroristes sospitosos, realitzar escoltes en les comunicacions i fer front al blanqueig de diners. Bush signa una directiva per tal que els terroristes sospitosos siguin processats per tribunals militars.

Enron, gegant energètic, es declara en fallida després que surti a la llum la seva falsa comptabilitat. L'any següent es descobreix el major frau comptable de la història dels Estats Units comès pel gegant de les telecomunicacions WorldCom.

2002 En el discurs sobre l'estat de la Unió, Bush inclou l'Iraq, l'Iran i Corea del Nord en l'anomenat "eix del mal". Es crea el Departament de Seguretat Nacional, que té per funció protegir el país d'atacs terroristes i desastres naturals.

2003 El 19 de març, els Estats Units inicien la campanya militar a l'Iraq contra Saddam Hussein. L'apagada elèctrica més gran de la història dels Estats Units afecta importants ciutats del nord i de l'est, com Nova York, com també diverses ciutats canadenques.

2004 Escàndol per les imatges d'abús sobre presoners iraquians sota custòdia dels Estats Units, a la presó iraquiana d'Abu Ghraib. Un informe del Senat assenyala que els Estats Units i els seus aliats van anar a la guerra amb l'Iraq a partir d'informació errònia.

2005 Moren centenars de persones amb el pas de l'huracà Katrina, i ciutats com Nova Orleans queden negades.

2006 El Congrés renova la llei patriòtica després d'un intens debat sobre el seu impacte sobre les llibertats civils i el compromís del Govern de restringir l'obtenció d'informació. Milions d'immigrants i grups de suport es manifesten en contra dels plans de criminalització dels immigrants indocumentats. El Partit Demòcrata guanya el control del Senat i de la Cambra de Representants. El secretari de Defensa, Donald Rumsfeld, dimiteix.

2007 Bush anuncia una nova estratègia a l'Iraq, amb l'enviament d'uns milers més d'efectius per enfortir la seguretat a Bagdad.

2008 A principi d'any, els partits Demòcrata i Republicà comencen la campanya presidencial. El març, John McCain, senador per Arizona, guanya la candidatura per part republicana. El juny, el senador per Illinois, Barack Obama, guanya la candidatura pel bàndol demòcrata, després de derrotar Hillary Clinton a les primàries.

El setembre, Lehman Brothers, el major banc d'inversions de Wall Street, fa fallida i altres grans entitats financeres el segueixen en la seva caiguda. El mes següent, i després d'un primer rebuig, el Congrés dels Estats Units dona llum verda al pla de rescat financer de 700.000 milions de dòlars.

El 4 de novembre, Obama guanya les eleccions presidencials.

2009 El 20 de gener, Obama esdevé el primer president afroamericà dels Estats Units.

Redacció Fundació CIDOB

Fonts

BBC News: news.bbc.co.uk / Enciclopèdia Catalana, SAU / Govern dels Estats Units: www.usa.gov / Wikipèdia: es.wikipedia.org